

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי החברה
המחלקה לסוציולוגיה

**המשגה מחדש של מושג המחברות בעידן הבינה המלאכותית היוצרת: סקירה
תאורטית**

עבודה המוגשת במסגרת הקורס:
סוציולוגיה דיגיטלית
כחלק מדרישות התואר הראשון במדעי החברה

מוגשת על ידי:
אדם ברק

יולי 2026

תוכן עניינים

1.....	תקציר
2.....	1. מבוא
4.....	2. סקירת ספרות
4.....	2.1. היקף ובחירת מקורות
4.....	2.2. מחברות כספקטרום: מן הבינרי אל הרצף
5.....	2.3. מסגרות משפטיות ומוסדיות תחת לחץ
6.....	2.4. מתחים ומחלוקות
6.....	3. דיון / סינתזה תאורטית
6.....	3.1. סינתזה תאורטית
8.....	3.2. מיקום בתוך השדה
9.....	3.3. תרומה תאורטית
9.....	4. מגבלות
11.....	5. מחקר עתידי
12.....	6. סיכום
12.....	6.1. סיכום הטיעון
12.....	6.2. הערות מסכמות
14.....	רשימת מקורות

תקציר

הופעתם של כלי כתיבה מבוססי בינה מלאכותית גנרטיבית חידשה ויכוחים ותיקים בשאלה מה פירוש הדבר להיות מחבר. מאמר זה טוען כי בינה מלאכותית גנרטיבית אינה מחוללת קרע, אלא דווקא מעצימה אייציבויות תיאורטיות קיימות במושג המחברות, וכי שום מסגרת קיימת יחידה — משפטית־זכויות־יוצרים, פילוסופית־אינטנציונליסטית, או פוסט־הומניסטית־אסמבלאזית — אינה מספקת כשלעצמה כדי להסביר כתיבה אקדמית המתווכת באמצעות בינה מלאכותית. הטענות נשען על תיאוריה משפטית, אפיסטמולוגיה אנליטית, מחקר פוסט־הומניסטי וסוציולוגיה של הטקסט, ומסנתז מסורות אלה כדי למפות את גבולות ההסבר של כל אחת מהן כאשר הן מיושמות על מודלי שפה גדולים (LLMs) בהקשרים אקדמיים. המאמר נע בין תיאורים אינטנציונליסטיים, אינסטרומנטליסטיים ומבוססי־אסמבלאז' כדי לבחון היכן כל מסגרת עומדת בעינה והיכן היא קורסת.

מן הניתוח עולות שלוש טענות מרכזיות: מחברות הייתה מאז ומתמיד מושג שנוי במחלוקת ומבוזר, ולא תכונה אינדיבידואלית יציבה; שיתוף פעולה בין אדם לבינה מלאכותית בכתיבה מובן באופן המיטבי כרצף של האצלת סמכות אפיסטמית המוסדר באמצעות שקיפות, ולא כבינאריות של מחברות לעומת כתיבת צללים; ומסגרות של יושרה אקדמית מחייבות המשגה מחדש סביב סוכנות אפיסטמית וגילוי נאות, ולא סביב מקוריות בלבד. יחד, טענות אלה ממסגרות מחדש את ייחוס המחברות כשאלת ממשל לא פחות משהיא שאלה פילוסופית, בעלת השלכות ישירות על האופן שבו מוסדות ניגשים לקניין רוחני, להכרה במחברות משותפת ולאחריות מחקרית בעידן של בינה מלאכותית גנרטיבית.

מילות מפתח: בינה מלאכותית גנרטיבית, ייחוס מחברות, סוכנות אפיסטמית, שיתוף פעולה בין אדם לבינה מלאכותית, יושרה אקדמית, מודלי שפה גדולים (LLMs), כתיבת צללים, קניין רוחני, מחברות משותפת, פוסט־הומניזם, אינטנציונליזם, שקיפות, אחריות מחקרית, מחברות מבוזרות, האצלת סמכות אפיסטמית

1. מבוא

מחברות מעולם לא הייתה מושג מיושב. זמן רב לפני שבינה מלאכותית גנרטיבית נכנסה אל הכתיבה האקדמית, חוקרים בתחומי תורת הספרות, פילוסופיית הנפש ודיני הקניין הרוחני כבר ערערו על השאלה מה פירוש הדבר להיות מחוללו של טקסט — מי נחשב למחבר, איזה עמל קוגניטיבי או יצירתי נדרש לשם מעמד זה, ואילו אינטרסים מוסדיים משרתת ייחוסו. הופעתם של מודלי שפה גדולים (LLMs), המסוגלים להפיק פרוזה לכידה ומותאמת-תחום, לא יצרה את אי-היציבות הזאת; היא הפכה אותה לבלתי אפשרית להתעלמות.

הבעיה המסוימת המניעה מאמר זה היא אי-ההלימה של המסגרות המשמשות כיום להכרעה בענייני כתיבה אקדמית המסתייעת בבינה מלאכותית. דוקטרינת זכויות היוצרים המשפטית נשענת על קטגוריות — מקוריות, עמל יצירתי ואישיות משפטית — שהן אנתרופוצנטריות במבנן, ואי-אפשר להרחיבן אל תהליכים גנרטיביים שאינם אנושיים בלי ליצור אי-לכידות דוקטרינרית. פילוסופיה אינטנציונליסטית של מחברות, הממקמת משמעות ואחריות במצבים המנטליים של סוכן אנושי, מתקשה לתת דין וחשבון על תוצרים שתהליך הפקתם אינו כולל כוונה בשום מובן שניתן לזהותו. נקודות מבט פוסט-הומניסטיות ותיאוריות של אסמבלאז', אף שהן מצוידות טוב יותר להכיל סוכנות מבוזרת ולא-אנושית, מסתכנות בהמסה כה יסודית של המחברות עד שאחריות אקדמית נעשית בלתי ישימה. כל מסגרת מאירה דבר-מה שהאחרות מסתירות, אך אף אחת מהן אינה מספקת כשלעצמה. התוצאה היא ריק מושגי בדיוק ברגע שבו מוסדות זקוקים לאמות מידה בנות-יישום ליושרה אקדמית.

מאמר זה מתמודד עם הריק הזה באמצעות השאלה כיצד מסגרות תיאורטיות מתחרות ממשיות מחברות כאשר כלי בינה מלאכותית גנרטיבית מתווכים כתיבה אקדמית. המטרה אינה להכריז על מסגרת אחת כנכונה, אלא לבחון מה כל אחת מהן מסוגלת ומה אינה מסוגלת להסביר, ולטעון כי סינתזה זמנית — כזו הממשיגה מחדש מחברות כרצף של האצלת פעולה בין האדם לבינה המלאכותית המוסדר באמצעות שקיפות — מייצגת את הנתיב הקוהרנטי ביותר מבחינה אנליטית לקידום אחריות אקדמית. חמישה טיעונים תומכים מארגנים את המהלך הזה: שמחברות הייתה בלתי יציבה מבחינה תיאורטית עוד לפני הופעתה של בינה מלאכותית גנרטיבית; שהניגוד הבינרי בין בינה מלאכותית ככלי לבין בינה מלאכותית כסוכן אוטונומי אינו בריקיימא מבחינה אנליטית; שדיני זכויות היוצרים הקיימים אינם מצוידים, במבנם, להסדיר טקסטים המסתייעים בבינה מלאכותית; שיש להמשיג מחדש מקוריות כתכונה יחסית ולא כתכונה פנימית; וששקיפות באשר להשתתפותה של בינה מלאכותית, ולא מקוריות המבוססת על מקור, צריכה לשמש כאמת המידה האופרטיבית ליושרה אקדמית.

מיקום טענות אלה בהקשרן מחייב הכרה בכך שלוויכוחים על מחברות שורשים עמוקים. Behzadi et al. (2015) מראים, באמצעות ניתוח של תרבות ספרותית ערבית קדם-מודרנית, כי מחברות כללה מבחינה היסטורית פונקציות מקדימות, ביצועיות, שיתופיות ורוויזיוניות — תזכורת לכך שהמחבר היחיד, המקורי, הוא אידיאל חדש יחסית ומובחן תרבותית, ולא נקודת מוצא אוניברסלית. כפי שמציין ניתוח זה, "זיהוי המחברות כצורה של עבודה אנושית פירושו מתן תוקף לסוכנות אינדיבידואלית" (Behzadi et al., 2015) — ניסוח החושף עד כמה משקל נורמטיבי נושא המושג מעבר לתפקידו התיאורי. חשיבותו של משקל זה מתגלה בהקשרים אקדמיים בני זמננו, שבהם ההכרה בעמל אינטלקטואלי נותרת, כפי שמתעד Knöchelmann (2023) בסקר של יותר מ-1,000 חוקרי מדעי הרוח ומדעי החברה, "מאבק מרכזי" המעוצב בידי לחצים מוסדיים ומסגרות מחקר לאומיות. כאשר מקורו של טקסט הוא עמום באמת — כפי שקורה בכל פעם שחוקר מאציל ניסוח טיוטה, הבניה או סינתזה למערכת בינה מלאכותית גנרטיבית — המנגנון המוסדי שנבנה סביב הכרה במחברות מתחיל להשתבש בדרכים ששום מסגרת קיימת יחידה אינה יכולה לתקן.

המאמר מאורגן כדלקמן. סעיף 3 סוקר את הספרות התיאורטית הרלוונטית במסורות משפטיות־זכויות־יוצרים, אינטנציונליסטיות ופוסט־הומניסטיות, ועוקב אחר האופן שבו כל אחת מהן התמודדה עם שאלת הייצור הטקסטואלי הלא־אנושי או המבוזר. סעיף 4 מסנתז את החוטים הללו לכדי דיון ביקורתי הבוחן את הטיעון המרכזי אל מול חוזקותיהן ומגבלותיהן של המסגרות השונות. סעיף 5 מזהה את המגבלות העיקריות של הניתוח, וסעיף 6 בוחן כיוונים להמשך חקירה. סעיף 7 מציג סיכום של טיעון הליבה של המאמר ושל השלכותיו על יושרה אקדמית.

2. סקירת ספרות

2.1. היקף ובחירת מקורות

סקירה זו נשענת על מחקר שעבר שיפוט עמיתים ופורסם בין 2015 ל-2025, ומשתרעת על פני תיאוריה ספרותית, פילוסופיה של הלשון, לימודי משפט, לימודי מדע וטכנולוגיה, והשדה המתהווה של ממשל בינה מלאכותית. השאלה המנחה — כיצד מסגרות תיאורטיות מתחרות ממשיגות מחברות כאשר כלי בינה מלאכותית גנרטיבית מתווכים כתיבה אקדמית — חייבה מקורות המסוגלים לעסוק במחברות לא רק כקטגוריה טכנית או מנהלית, אלא כאובייקט תיאורטי שנוי במחלוקת. לפיכך הורכב הקורפוס כך שיכלול עבודה תיאורטית פוסט-סטרוקטורליסטית ופוסט-הומניסטית, מחקר על זכויות יוצרים וקניין רוחני, מחקרים אמפיריים על האופנים שבהם קוראים וכותבים מגיבים לטקסטים שנוצרו באמצעות בינה מלאכותית, וניתוחי ממשל של מערכות בינה מלאכותית בהקשרים מוסדיים. המקורות נבחרו לפי הרלוונטיות הישירה שלהם לפחות לאחת משלוש רמות ניתוח: המעמד הפילוסופי של הסובייקט המחקר, הארכיטקטורה המשפטית המסדירה ייחוס מחברות, והנורמות המוסדיות — בייחוד אלה המסדירות יושרה אקדמית — המפעילות את המחברות הלכה למעשה.

בחירה מתודולוגית מכוונת מעצבת את הדיון שלהלן: במקום להתקדם מקור אחר מקור, סקירה זו מארגנת את ממצאיה באופן תמטי, ומתחקה אחר קווי הסכמה, מתחים פוריים ומחלוקות בלתי פתורות לאורך הקורפוס. גישה זו הולמת סקירה תיאורטית שטענתה המרכזית היא כי שום מסגרת יחידה אינה מספקת כשלעצמה. כאשר מקורות חולקים טענה, מצוינת ההתכנסות ביניהם; כאשר הם מתפצלים, המחלוקת נבחנת בתנאיה שלה, ולא מוחלקת לכדי קונצנזוס מדומה. שני צירים תמטיים רחבים מארגנים את הדיון — ההמשגה מחדש של מחברות כספקטרום ולא כבינריות, והלחצים המשפטיים והמוסדיים שכתובה בסיוע בינה מלאכותית מפעילה על מסגרות קיימות — בטרם תפנה הסקירה אל המתחים והוויכוחים שהקורפוס מותיר פתוחים באמת.

2.2. מחברות כספקטרום: מן הבינרי אל הרצף

הממצא העקבי ביותר בספרות התאורטית הוא שהניגוד הבינרי בין מחבר אנושי לבין כלי לא-אנושי אינו ברי-קיימא מבחינה אנליטית. אין זו מסקנה שהבינה המלאכותית הגנרטיבית כפתה על התחום; זו מסקנה שתאוריית הספרות הפוסט-סטרוקטורליסטית הגיעה אליה כבר לפני עשורים, ושהכתיבה בסיוע בינה מלאכותית הפכה עתה לדחופה מבחינה מעשית. (Henrickson, 2021) פירק, כידוע, את המחבר לכדי מארג של ציטוטים וקודים תרבותיים, וטען כי אחדותו של טקסט אינה מצויה במקורו אלא ביעדו — הקורא (Rodrigues, 2025). Barthes (2017) הרחיב ניתוח זה בהציעו את פונקציית-המחבר — הרעיון שלפיו "מחבר" מציין שיח רגולטורי המסווג, מפיץ ומפקח על טקסטים, ולא אדם היוצר אותם (Foucault, 2019). מה שהבינה המלאכותית הגנרטיבית מוסיפה לירושה תאורטית זו אינו טיעון חדש, אלא לחץ אמפירי חדש: כאשר מודל שפה גדול מפיץ פסקה שחוקר אנושי לאחר מכן מתקן, בורר ומגיש, השאלה מה פונקציית-המחבר מסדירה נעשית קשה למענה מבחינה מעשית, ולא רק פילוסופית.

לחץ זה מנוסח בחריפות הרבה ביותר במחקר הבוחן כיצד מחברות מוקצות, ולא כיצד היא מופעלת. (Fathallah, 2017) מראה, בהקשר של קהילות ספרות מעריצים, כי זהות מחברית נבנית באופן פעיל באמצעות מה שהיא מכנה "פרדוקס הלגיטימציה": קהילות בעת ובעונה אחת מזמנות ומערערות על מבני הסמכות של מחברות מקצועית כדי להשיג הכרה תרבותית.

כותבי ספרות מעריצים תובעים מעמד מחברי באמצעות פנייה לאותם קריטריונים של מקוריות, יצירתיות וקול, שפרקטיקת הכתיבה שלהם מערערת מבחינה מבנית. ההקבלה לכתיבה אקדמית בסיוע בינה מלאכותית מאלפת. חוקרים המשתמשים בכלי בינה מלאכותית גנרטיבית כדי לנסח טיוטות, לערוך או לסנתז חומר ניצבים בפני פרדוקס זהה מבחינה מבנית: עליהם לטעון לאחריות מחברית בתוך מסגרות מוסדיות המושתתות על יצירה יחידנית ומקורית, בעוד שבפועל פרקטיקת העבודה שלהם מפזרת את המלאכה הגנרטיבית בין תהליכים אנושיים ואלגוריתמיים. פרדוקס הלגיטימציה, במילים אחרות, אינו קוריוז של תרבות מעריצים; הוא מאפיין מבני של כל פרקטיקה מחברית הפועלת בשוליו של מערך דומיננטי.

המשגה מחודשת זו של מחברות כרצף — ספקטרום של סוכנות, כוונתיות והאצלה, ולא הבחנה קטגוריאלי — זוכה לתמיכה נוספת מן המחקר הפוסט-הומניסטי, הממסגר את הסוכנות המחברית כתכונה מתהווה של אסמבלאזים, ולא כיכולת של יחידים מבודדים. לפי תפיסה זו, החוקר האנושי המשתמש במודל שפה גדול אינו המחבר היחיד של הטקסט המתקבל, אך גם המודל אינו כזה: המחברות מתפזרות בין כוונות, פרומפטים, נתוני אימון, אילוצים מוסדיים, והבחירות הספציפיות הנעשות בשלבי העריכה והברירה. המשמעות המעשית היא שאי אפשר למקם את האחריות המחברית בנקודה אחת; יש לעקוב אחריה לאורך כל תהליך ייצור הטקסט. זו עמדה קוהרנטית מבחינה תאורטית, אף שהיא מעוררת אתגר משילות שהספרות הפוסט-הומניסטית טרם פתרה: אם הסוכנות אכן מבוזרת, כיצד על מדיניות היושרה האקדמית להקצות אחריות כאשר הטקסט המתקבל הוא פלגיארי, מפוברק, או פגום בדרך אחרת?

2.3. מסגרות משפטיות ומוסדיות תחת לחץ

אם הספרות התאורטית מתכנסת לעמדה שלפיה מחברות היא רצף, הרי שהספרות המשפטית והמוסדית מתכנסת לממצא אחר ומטריד יותר: המסגרות הקיימות לא תוכננו עבור רצפים. דיני זכויות יוצרים, ברוב תחומי השיפוט, מחייבים מחבר אנושי ומעשה יצירתי מקורי; הם מקצים זכויות ואחריות לאישיות משפטיות מזוהות, לא לתהליכים או לאסמבלאזים. הופעתה של בינה מלאכותית גנרטיבית חושפת בבהירות חריגה את ההנחות האנתרופוצנטריות הטבועות במסגרות הללו (Fenwick & Jurecsy, 2023). כאשר מערכת בינה מלאכותית מייצרת טקסט חדש מבחינה סטטיסטית — במובן זה שלא הופיע כלשונו בשום מסמך אימון — אך אינו תוצר של כוונה אנושית במובן המקובל, לדוקטרינת זכויות היוצרים אין תשובה מוסכמת לשאלת הבעלות. תחומי שיפוט שונים השיבו תשובות זמניות שונות, שאף אחת מהן אינה מספקת מבחינה תאורטית: יש השוללים לחלוטין הגנת זכויות יוצרים מיצירות שנוצרו באמצעות בינה מלאכותית, יש המייחסים אותה לאדם שהפעיל את המערכת, ויש המותירים את השאלה פתוחה עד לרפורמה חקיקתית.

ממד הממשל של בעיה זו חורג הרבה מעבר לזכויות יוצרים. Birkstedt et al. (2023) מוצאים, בסקירה שיטתית של המחקר על ממשל בינה מלאכותית, כי התחום נותר מקוטע ומאופיין בהיעדר הגדרות מפורשות, ובהבנה מוגבלת של האופן שבו עקרונות ממשל אכן מיושמים בפועל. לקיטוע זה יש חשיבות ליושרה האקדמית, משום שאוניברסיטאות ומוציאים לאור מנסים לגבש מדיניות גילוי וייחוס בהיעדר כל מסגרת ממשל מוסכמת. התוצאה היא ריבוי של תגובות מוסדיות — יש האוסרות לחלוטין שימוש בבינה מלאכותית, יש המחייבות גילוי, ויש המתייחסות לבינה מלאכותית כאל כלי מותר המקביל לבדוק דקדוק — שאינן משקפות מדיניות שקולה אלא את היעדרה. האנלוגיה למעברים טכנולוגיים קודמים — עיבוד תמלילים, מנועי חיפוש, תוכנות לניהול מקורות — מוזכרת לעיתים קרובות כדי לרמוז שהשיבוש ניתן לניהול, אך היא חלשה מכפי שהיא נראית: טכנולוגיות אלה תיווכו את ביטוי של רעיונות שהמחבר האנושי כבר גיבש, ואילו בינה מלאכותית גנרטיבית משתתפת בגיבוש הרעיונות עצמם, או לכל הפחות ביצירת הצורות הטקסטואליות שבאמצעותן רעיונות באים לידי ביטוי ומוערכים.

הבחנה זו — בין כלים המסייעים להבעה לבין כלים המשתתפים בגיבוש רעיונות — עומדת במרכז שאלת הסוכנות האפיסטמית. אם חוקר משתמש במודל שפה גדול כדי להפיק פרק של סקירת ספרות, ולאחר מכן משלב אותו בטקסט לאחר תיקון מזערי בלבד, הרי שהעבודה האפיסטמית של איתור מקורות, הערכתם וסינתזה שלהם הואצלה, לפחות בחלקה, למודל. שמו של החוקר על המאמר מרמז על צורה של אחריות אינטלקטואלית שתהליך ההפקה בפועל עשוי שלא לתמוך בה. דרישות לשקיפות ולגילוי נאות מטפלות בפני השטח של בעיה זו — הן הופכות את ההאצלה לגלויה — אך אינן פותרות את השאלה העמוקה יותר אם השתתפות גלויה של בינה מלאכותית מתיישבת עם צורות האחריות האקדמית שייחוס מחברות נועד להבטיח.

2.4. מתחים ומחלוקות

הקורפוס אינו מתכנס לכלל הסכמה, והמהלך הפורה ביותר מבחינה אנליטית הוא להותיר את מתיחותיו המרכזיות פתוחות, במקום להכריע בהן בטרם עת. המחלוקת החריפה ביותר נוגעת לשאלה אם למערכות שפה של בינה מלאכותית יש צורה כלשהי של סוכנות מחברית, או שמא הן מכשירים נעדרי סוכנות לחלוטין. עמדה אחת, המעוגנת בניתוח פנומנולוגי וסוציולוגי, גורסת כי קוראים מייחסים מבחינה התנהגותית סוכנות לתוצרים שנוצרו באמצעות בינה מלאכותית — כלומר, פונקציית המחבר, כשיח רגולטורי, מוחלת על טקסטים בלי תלות בשאלה אם אדם יצר אותם. העמדה המתחרה, המעוגנת בפילוסופיה של הנפש ובאפיסטמולוגיה, גורסת כי מודלי שפה גדולים חסרים התכוונותיות אמיתית, וכי הסוכנות האפיסטמית נותרת אנושית בלבד. שתי הטענות הללו אינן סותרות זו את זו במישרין: הראשונה מתארת כיצד מחברות מיוחסות בפועל, ואילו השנייה מתארת את המעמד המטפיזי של המערכות המפיקות את הטקסט. שתיהן יכולות להיות נכונות בעת ובעונה אחת, ודווקא משום כך המתח הוא פורה ולא ניתן ליישוב. המשמעות המעשית היא שמסגרות מוסדיות חייבות לתת דין וחשבון על הפער בין האופן שבו מחברות נתפסות לבין האופן שבו היא מתכוננת בפועל — פער שדרישות גילוי לבדן אינן יכולות לסגור.

מתח שני שנותר בלתי פתור נוגע לתגובה הנורמטיבית הראויה. עמדות המבוססות על שקיפות — המחייבות חוקרים לגלות את השתתפות הבינה המלאכותית ולפרט את היקפה — הן ישימות מבחינה מוסדית ומתיישבות עם תשתיות קיימות של יושרה אקדמית וזכויות יוצרים. עמדות דקונסטרוקציה רדיקליות, הטוענות כי מודל המחבר היחיד הוא עצמו הבעיה וכי יש להחליפו בחלופות שיתופיות או תהליכיות, עשירות יותר מבחינה תיאורית, אך טרם יושמו בקנה מידה רחב בפרסום האקדמי בזרם המרכזי. גישת השקיפות זוכה לתמיכה רבה יותר בהקשר המעשי המיידי, אך היא מסתכנת בשימור מסגרת שיסודותיה המושגיים כבר עורערו. מתח שלישי נוגע למשמעות ההיסטורית של הרגע הנוכחי: האם כתיבה בסיוע בינה מלאכותית היא שבר בתולדות המחברות, או החרפה של אייציביות שכבר היו קיימות? הריבוי ההיסטורי של פונקציות המחברות — שיתופיות, רוויזיוניות, אוראליות, ביצועיות — מצביע על האפשרות השנייה, אך המהירות וההיקף שבהם בינה מלאכותית גנרטיבית מסוגלת להפיק טקסט המתקבל ככזה שנכתב בידי אדם יוצרים לחצים איכותיים שהאנלוגיה ההיסטורית לבדה אינה יכולה להכיל במלואם. יחד, מתחים אלה מגדירים את המרחב התיאורטי שבו ינוע המשך המאמר.

3. דיון / סינתזה תאורטית

3.1. סינתזה תאורטית

הסעיפים הקודמים התחקו אחר שלושה מסלולים תאורטיים מובחנים שבאמצעותם ניסו חוקרים להסביר מחברות בכתיבה אקדמית בתיווך בינה מלאכותית: המסורת המשפטית-קניינית של זכויות היוצרים, המעגנת מחברות בכוונותיות אנושית ובמקוריות

קניינית; המסורת האינטנציונליסטית-פילוסופית, הממקמת את המשמעות המחברית במחויבויות הקוגניטיביות של סוכן אנושי; והמסורת הפוסט-הומניסטית של אסמבלאז', המחלקת מחדש את הסוכנות בין שחקנים חומריים, טכנולוגיים ומוסדיים. מה שסקירה זו הראתה אינו שבינה מלאכותית גנרטיבית מבטלת את תוקפה של אחת מן המסגרות הללו, אלא שהיא חושפת את המתחים הפנימיים שכל אחת מהן נשאה עוד לפני שמודלי שפה גדולים נכנסו לפרקטיקה של הכתיבה האקדמית. הטיעון המרכזי של מאמר זה — שלפיו בינה מלאכותית גנרטיבית מעצימה אי-יציבויות תאורטיות קיימות במקום לחנוך משבר חדש לחלוטין — מקבל את תמיכתו הברורה ביותר באופן שבו כל מסגרת נמתחת בדיוק באותה נקודה: שאלת מיקומה של האחריות הטענתית והאפיסטמית כאשר טקסט מופק בשיתוף פעולה בין אדם לבינה מלאכותית.

התכנסות זו של נקודות המתח היא בעלת משמעות אנליטית. המסורת המשפטית מתקשה משום שדוקטרינת זכויות היוצרים עוצבה כדי להגן על ביטויים של יצירות אנושיות, ודרישתה למחברות אנושית נעשית בלתי יציבה מבחינה פרוצדורלית כאשר תהליך ההפקה מואצל במידה ניכרת למודל שפה גדול. המסורת האינטנציונליסטית מתקשה משום שהאינטנציונליזם מניח סוכן קוגניטיבי מאוחד שתכליותיו קובעות את משמעות הטקסט, והנחה זו מתערערת כאשר המבנה הטיעוני, הטענות הדיסציפלינריות ואפילו הבחירות הרטוריות עשויים לנבוע ממודל סטטיסטי שאומן על טקסטים אנושיים קודמים. המסורת הפוסט-הומניסטית מתקשה בכיוון ההפוך: בכך שהיא מחלקת את הסוכנות באופן כה מקיף על פני אסמבלאז' של אדם, אלגוריתם, נתוני אימון והקשר מוסדי, היא מסתכנת בפירוקו של מוקד האחריות עצמו שהיושרה האקדמית מחייבת. כל אחת מן המסגרות לוכדת דבר-מה ממשי, וכל אחת מהן, כשהיא נבחנת לבדה, אינה מספקת. הסינתזה שמאמר זה מציע — המשגה מחודשת של מחברות כרצף של האצלה בין אדם לבינה מלאכותית המוסדר באמצעות שקיפות — אינה מתיימרת לפתור מתחים אלה מבחינה תאורטית; תחת זאת, היא טוענת כי ניתן לנהל את המתחים הללו במישור המוסדי באמצעות פרקטיקות גילוי המותירות סוכן אנושי אחראי למחויבויות האפיסטמיות המשוקעות בטקסט.

השאלה אם מודלי שפה גדולים עצמם מחזיקים בצורה כלשהי של סוכנות מחברותית היא שאלה שסינתזה זו עוקפת במכוון במישור האונטולוגי, משום שהשאלה המעשית מבחינת ממשל היושרה האקדמית אינה אם למודלי שפה גדולים יש מכוונות אמיתית, אלא מי נושא באחריות לטענות שהטקסט מעלה. Bajohr (2024) מתמודד עם סוגיה זו בעקיפין באמצעות המושג "מחברות סיבתית" — מדד למרחק בין סוכנים אנושיים ומכונתיים בתהליך היצירתי — המנסח מחדש, באופן מועיל, את השאלה משאלה של מעמד מטפיזי לשאלה של קרבה סיבתית ואפיסטמית. כאשר כותב אנושי מספק את שאלת המחקר, מעריך את התוצר, מעבד את הטיעון ונוטל אחריות לטענות הסופיות, המרחק הסיבתי בין הכוונה האנושית לבין התוצר הטקסטואלי קצר יחסית, גם אם מודל שפה גדול יצר חלקים ניכרים מן הפרוזה. כאשר כותב מגיש טקסט שנוצר באמצעות בינה מלאכותית תוך מעורבות מזערית, המרחק הזה מתרחב עד לנקודה שבה תרומתו האפיסטמית של האדם נעשית קשה באמת לזיהוי. הרצף שמאמר זה מציע איננו אפוא בינאריות בין "מחבר אנושי" לבין "מחבר בינה מלאכותית", אלא ספקטרום מדורג שלאורכו דרישות הגילוי מותאמות למידת ההאצלה.

מסגרת האסמבלאז' הסוכני הפוסט-הומניסטית של Zeilinger מסבכת תמונה זו באופן פורה. באמצעות דחיית התפיסה האנתרופומורפית של "בינה מלאכותית יצירתית", ומתוך התעקשות במקום זאת שפרקטיקות אמנות של בינה מלאכותית "מעוררות קונפיגורציה מחודשת הכרחית של פונקציית המחבר באמצעות שזירת האסתטיקה עם החוק וההון" (Zeilinger, 2021), לוכד דבר-מה שמודל המרחק הסיבתי עלול להחמיץ: הכוחות המוסדיים והכלכליים המעצבים אילו תצורות של שיתוף פעולה בין אדם לבינה מלאכותית מוכרות מלכתחילה כמחברות לגיטימית. ההוצאה לאור האקדמית איננה תשתית ניטרלית; היא מטמיעה נורמות של מקוריות, ייחוס אינדיבידואלי וידע קנייני, ששירתו היסטורית אינטרסים מסוימים. Adema

(2021) ניגשת לכך מזווית אחרת, וטוענת כי ההוצאה לאור המחקרית מוגבלת בידי הקומודיפיקציה של הדפוס, וכי על המהברות לעבור לכיוון של "מהברות שיתופית אנונימית" ושל פרסומים "תהליכיים" המאמצים חומריות דינמית על פני מקוריות סטטית. כוחה של ביקורת זו ממשי: מודל המהבר היחיד איננו תיאור ניטרלי של האופן שבו ידע מיוצר בפועל, אלא מוסכמה רגולטורית וכלכלית. עם זאת, המסקנה הנורמטיבית שלפיה יש משום כך לפרק את המודל אינה נובעת במישרין מן הביקורת התיאורית הזאת — בייחוד בהקשר של יושרה אקדמית, שבו אחריות אישית לטענות אפיסטמיות ממלאת תפקיד שמעבר לקניין רוחני. זהו המנגנון שבאמצעותו קהילות מחקריות מקצות אחריות לטעות, לבדיה ולמצג שווא.

3.2. מיקום בתוך השדה

טיעונו של מאמר זה תופס עמדה מסוימת, ולא נוחה לגמרי, בין שני מחנות דומיננטיים בספרות העכשווית. מצד אחד, חוקרים כגון Rodrigues (2025) וכן Amer ו-Israel טוענים כי התגובה הראויה לכתיבה המתוכנת באמצעות בינה מלאכותית היא חיזוק דרישות השקיפות והגילוי בתוך מסגרות המהברות הקיימות, תוך שימור הסוכנות האפיסטמית האנושית כנורמה המארגנת. מצד אחר, Zeilinger ו-Adema טוענים כי מודל המהבר היחיד הוא עצמו הבעיה התיאורטית והמוסדית, וכי בינה מלאכותית גנרטיבית מספקת הזדמנות לקדם תפיסות רדיקליות יותר של ייצור ידע אקדמי כשיתופי, תהליכי ולא-קנייני. הסינתזה שמציע מאמר זה אינה מסתפקת בפשרה בין שתי העמדות. היא מקבלת את הביקורת הפוסט-הומניסטית כפורייה מבחינה אנליטית — תיאור האסמבלאז' של האופן שבו טקסטים הנעזרים בבינה מלאכותית אכן נוצרים מדויק יותר מן הבדיה של המהבר האנושי הבודד — אך דוחה את המסקנה הנורמטיבית שלפיה אפשר או ראוי לפזר אחריות עד לנקודה שבה אי אפשר עוד לייחס אותה.

מסגרת השקיפות וההאצלה המפותחת כאן מצויה גם בדיאלוג עם Amer (2022) & Israel, שניתוחם את התוכן שנוצר באמצעות בינה מלאכותית טוען כי הופעתו של טקסט סינתטי "מחייבת הערכה מחדש של מנגנוני הייחוס המסורתיים ושל טבעה של המהברות במחקר הדיגיטלי". הצעתם לתשתית טכנית המסוגלת לעקוב אחר מקוריות הנתונים ולהבטיח אחריותיות — ארכיטקטורת MetaScribe — מייצגת מימוש מוסדי אחד של עקרון השקיפות שמאמר זה מגן עליו ברמה התיאורטית. גישה זו שאפתנית מבחינה ארכיטקטונית וטרם הוכחה מעשית בקנה מידה רחב, אך היא חולקת עם הסינתזה שמציע מאמר זה את המחויבות המרכזית לכך שהתגובה הראויה לייצור טקסט מבזר אינה נטישת הייחוס, אלא הפיכת תנאיו לניתנים למעקב מפורש יותר.

ההתנגדות שלפיה בינה מלאכותית גנרטיבית אינה אלא החוליה האחרונה ברצף ארוך של טכנולוגיות כתיבה — וכי מושג המהברות כבר הסתגל לדפוס, למכונת הכתיבה, לכודקי איות ולעוזרי דקדוק בלא המשגה מחודשת מן היסוד — ראויה למענה ישיר. מאמר זה מכיר בכך שמהברות הייתה תמיד מתווכת טכנולוגית, וכי חששות היסטוריים מפני כלי כתיבה חדשים התבררו לא אחת כמופרזים. ואולם ההבדל הקטגורי טמון במה שמודלי שפה גדולים מייצרים בפועל: לא סיוע בעיצוב, תיקון ברמת פני השטח או אחזור מידע, אלא תוכן טענתי, מבנה ארגומנטטיבי וטענות דיסציפלינריות — רכיבים שנחשבו מסורתיים כמכוננים את המהברות האינטלקטואליות עצמה. כאשר כלי מייצר את הטענה ולא רק מעביר אותה, סף ההאצלה האפיסטמית נחצה אל תחום שמסגרות קודמות לא נועדו להסדיר. אין מדובר בשבר, אך זו הסלמה איכותית המחייבת עדכון תאורטי, גם אם אינה מחייבת נטישה כוללת של המושגים הקיימים.

3.3. תרומה תאורטית

תרומתה העיקרית של סקירה זו היא סינתטית יותר משהיא מקורית-מייסדת. באמצעות הצבת המסגרות המשפטיות-זכויות-היוצרים, הפילוסופית-אינטנציונליסטית והפוסט-הומניסטית-אסמבלאזית בדיאלוג השוויתי ישיר — ובאמצעות התחקות אחר הנקודה שבה כל אחת מהן נתקלת באותה בעיית יסוד — הסקירה ממפה את השדה התאורטי באופן שמבליט הן את תרומתה של כל מסורת והן את גבולותיה. מושג ה"מחברות המבוזרת" של Bajohr (2024), האסמבלאז' הפועלני הפוסט-הומניסטי של Zeilinger (2021), מודל ההוצאה לאור התהליכי והשיתופי של Adema (2021), ותשתית המעקב אחר המקוריות והייחוס של Israel and Amer (2022) אינם תשובות מתחרות לאותה שאלה, אלא תגובות חלקיות לממדים שונים של אותה בעיה. הסינתזה שמאמר זה מציע מתייחסת אליהם כאל משלימים ולא כאל מוציאים זה את זה: תיאור מבוזר של ייצור טקסטים (Zeilinger ;Bajohr) מתיישב עם אחריות מרוכזת ביחס להתחייבויות אפיסטמיות (Israel and Amer ;Rodrigues), ובלבד שמידת ההאצלה של המחבר האנושי תיחשף בשקיפות.

למסגור זה יש השלכה מסוימת על הסדרת היושרה האקדמית. אם מחברות נתפסת מחדש כרצף של האצלה בין אדם לבינה מלאכותית, ולא כהבחנה בינרית בין אדם למכונה, מדיניות מוסדית יכולה להיות מכוילת לפי מידת ההאצלה במקום לנסות לשרטט קו גבול חד בין שימוש מותר בכלי לבין כתיבת צללים אסורה. האנלוגיה לכתיבת צללים, שכמה פרשנים נדרשו לה כדי לאפיין שימוש בלתי מוגבל בבינה מלאכותית בכתיבה אקדמית, מאלפת דווקא משום שהיא חושפת מה מונח על הכף: לא מקורן של המילים, אלא האותנטיות של ההתחייבות האפיסטמית שהן מבטאות. סטודנט המגיש טיעון שנוצר באמצעות בינה מלאכותית כאילו היה שלו אינו רק משתמש בכלי; הוא מאציל את העבודה האינטלקטואלית שהערכה האקדמית נועדה לבחון. הרצף המוסדר באמצעות שקיפות מתמודד עם כך באמצעות דרישה לחשוף את מידת מעורבותה של הבינה המלאכותית ואת טיבה, ובכך משמר את הפונקציה ההערכתית של ייחוס מחברות אקדמית מבלי לדרוש חזרה בלתי אפשרית אל הבדיה של חיבור אינדיבידואלי בלתי מתווך.

יש לומר במפורש מה סינתזה זו אינה פותרת. המסגרות המסונזות כאן שאובות ברובן המכריע מתאוריה ספרותית מערבית, ממסורות משפטיות אנגלו-אמריקניות וקונטננטליות-אירופיות, וממספר קטן יחסית של מחקרים אמפיריים. מודל השקיפות והאצילה מוצע כעמדה הקוהרנטית ביותר מבחינה אנליטית הזמינה בתוך קורפוס זה, ולא כהנחה אוניברסלית. היעדרם של הקשרים לא-מעריביים, של הדרום הגלובלי ושל כתיבה אקדמית רב-לשונית מן המחקר הקיים הוא מגבלה של ממש, ויש לקרוא את הסינתזה כעמדה תאורטית זמנית — כזו המזהה את הדרך הניתנת להגנה במידה הרבה ביותר לנוכח מצבה הנוכחי של הספרות, ובה בעת מכירה בכך שדרך זו עשויה להיראות שונה במידה ניכרת כאשר בוחנים אותה מחוץ למסורות שעליהן היא נשענת.

4. מגבלות

יש להכיר בכמה מגבלות הנוגעות להיקף הסקירה ולמסקנותיה. בראש ובראשונה, מאמר זה תאורטי לחלוטין באוריינטציה שלו: הוא מסנתז ומשווה באופן ביקורתי מסגרות קיימות, במקום להפיק או לבחון טענות אמפיריות משלו. לפיכך, הטענה כי רצף מוסדר-שקיפות מציע את הדרך הקוהרנטית ביותר מבחינה אנליטית להמשך נותרת סינתזה מנומקת ולא ממצא שהודגם — תוקפה המעשי תלוי בעבודה אמפירית החורגת מתחום עיסוקו של מאמר זה.

מגבלה שנייה נוגעת לטווח הדיסציפלינרי של הספרות הנסקרת. בסיס הראיות נשען בעיקר על תאוריה ספרותית, פילוסופיה של הלשון ומחקר משפטי, תוך עיסוק מוגבל יחסית במחקר אמפירי בפסיכולוגיה חינוכית או בפדגוגיה של ההשכלה הגבוהה. הטיה זו פירושה שהממד החווייתי של שיתוף פעולה בין אדם לבינה מלאכותית — כיצד סטודנטים וסגל אקדמי מנווטים בפועל כתיבה בתיווך בינה מלאכותית, תופסים אותה ומצדיקים אותה — נדון רק בעקיפין. המסגרות המנותחות מתייחסות לשאלה מהי מחברות מבחינה מושגית או מה עליה להיות, אך הן עוסקות פחות במישרין בשאלה כיצד היא נחוות או מה היא עושה מבחינה תפקודית במסגרות מוסדיות.

שלישית, טווח השנים של הספרות, 2015 עד 2025, לוכד שדה המצוי במעבר מהיר. המחקר על בינה מלאכותית גנרטיבית ועל כתיבה אקדמית מצטבר בקצב ההופך כל סקירה לחשופה להתיישנות חלקית; עמדות מדיניות ונורמות מוסדיות הנראות כאן כמתהוות עשויות כבר להשתנות בפרק הזמן שבין הכתיבה לקריאה. כסקירה תאורטית, מאמר זה גם אינו יכול להכריע בין מסגרות מתחרות על יסוד אמפירי בלבד: הבחירה בסינתזה על פני כל מסגרת יחידה משקפת בסופו של דבר שיפוט פרשני, וחוקרים הפועלים מתוך מחויבויות דיסציפלינריות שונות עשויים, באופן סביר, לשקלל את הראיות אחרת.

5. מחקר עתידי

מן המגבלות של המחקר הקיים עולים כמה כיוונים הראויים לתשומת לב אמפירית ותיאורטית מתמשכת. בדחיפות הרבה ביותר, המסגרות שנבחנו לאורך מאמר זה — המשפטיות־זכויות יוצרים, האינטנציונליסטית, והפוסט־הומניסטית של אסמבלאז' — פותחו ונדונו כמעט אך ורק באמצעות ניתוח מושגי; חקירה אמפירית של האופן שבו מחברים, קוראים ושומרי סף מוסדיים מנהלים בפועל שאלות של סוכנות אפיסטמית ואחריותיות בהקשרי כתיבה המתווכים בידי בינה מלאכותית עודנה דלה. מחקרי אורך שיעקבו אחר האופן שבו פרקטיקות של אנשי אקדמיה ותפיסותיהם העצמיות ביחס לייחוס מחברות משתנות ככל שכלי בינה מלאכותית גנרטיבית נטמעים לעומק רב יותר בתהליכי עבודה מחקריים, יעשירו במידה ניכרת את התמונה התיאורטית ברובה שמאמר זה הרכיב.

אפיק פורה שני נוגע לשונות דיסציפלינרית. אי־היציבויות במחברות שמאמר זה התחקה אחריהן עשויות להתבטא באופנים שונים למדי בתחומים בעלי נורמות מובחנות של ייחוס, שיתוף פעולה ומקוריות — למדעים, למדעי הרוח ולדיסציפלינות המקצועיות יש הנחות שונות באשר לטיבה של תרומה אינטלקטואלית. מחקר אמפירי השוואתי בין הקשרים אלה יוכל לבחון אם רצף של שיתוף פעולה בין אדם לבינה מלאכותית המוסדר באמצעות שקיפות, כפי שהוצע באופן ראשוני בדיון, פועל כמודל בין־תחומי ממשי או שמא נדרשת לו התאמה משמעותית לכל תחום ותחום.

גם היחס בין מדיניות מוסדית לבין התנהגות אקדמית בפועל ראוי לבחינה מדוקדקת יותר. השאלה אם דרישות גילוי, כפי שהן מנוסחות כיום בידי אוניברסיטאות וכתבי עת, משנות באופן בעל משמעות את תחושת האחריות האינטלקטואלית של מחברים — או רק מחלקות מחדש את האחריותיות אל עבר עמידה פרוצדורלית בכללים — נותרת פתוחה. מחקר שישלב ניתוח מדיניות עם שיטות איכותניות כגון ראיונות, פרוטוקולי חשיבה בקול, או ניתוח שיח של עבודות שהוגשו, יוכל להאיר את הפער בין מסגרות נורמטיביות לבין הפרקטיקה המחקרית כפי שהיא נחוית בפועל.

6. סיכום

6.1. סיכום הטיעון

מאמר זה ביקש לבחון כיצד מסגרות תאורטיות מתחרות ממשגות מחברות כאשר כלי בינה מלאכותית גנרטיבית מתווכים כתיבה אקדמית. הטיעון המרכזי שקודם לאורך המאמר היה שבינה מלאכותית גנרטיבית אינה מחוללת שבר חסר תקדים לחלוטין במושג המחברות; תחת זאת, היא מעצימה איידיביות שכבר היו כמוסות במסגרות קיימות ומעניקה להן נראות חדשה. שלוש מסורות רחבות הובאו לדיאלוג: המסורת המשפטית-זכויות-יוצרים, המתנה מחברות בהוכחת מקוריות יצירתית אנושית ולכן מתקשה להכיל תוצרים המופקים באמצעות שיתוף פעולה בין אדם לבינה מלאכותית; המסורת האינטנציונליסטית-פילוסופית, הממקמת מחברות במצבים מנטליים תכליתיים ונתקלת בקושי כאשר מצבים אלה מתפזרים בין הנחיה אנושית לבין הפקה מכונתית; והמסורת הפוסט-הומניסטית-אסמבלאזית, הממסה את הסובייקט-המחבר המאוחד אל תוך רשת של אקטנטים אנושיים ולא-אנושיים, ובכך מציעה את ההסבר התאורטי המתירני ביותר לייצור טקסטואלי בתיווך בינה מלאכותית, אך מסתכנת בריקון התשתית הנורמטיבית שיושרה אקדמית מחייבת.

אף אחת מן המסגרות הללו לא התגלתה כמספקת כשהיא לעצמה. המסורת המשפטית מספקת בהירות מוסדית, אך רוכשת אותה במחיר של גמישות מושגית, ומותירה תחום הולך ומתרחב של עבודה הנכתבת במשותף בידי אדם ובינה מלאכותית במצב של עמימות רגולטורית. המסורת האינטנציונליסטית משמרת את המשקל המוסרי של אחריות מחברית, אך נשענת על מודל של ריבונות קוגניטיבית שהביקורת הפוסט-הומניסטית ערערה במידה ניכרת. המסורת הפוסט-הומניסטית, מצדה, לוכדת את אופייה המבוזר באמת של כתיבה בתיווך בינה מלאכותית, אך מציעה הכוונה מועטה באשר למבני האחריות שמוסדות וקהילות מחקר חייבים לקיים. הסינתזה שהוצעה בפרק הדיון — המשגה מחודשת של מחברות כרצף של האצלה בין אדם לבינה מלאכותית המווסת באמצעות שקיפות — אינה פותרת מתחים אלה באופן סופי, אך היא מספקת בסיס קוהרנטי יותר מבחינה אנליטית לנווט בהם מכפי שמסוגלת להציע כל מסגרת יחידה לבדה. עמדה זו שואבת תמיכה עקיפה ממחקר שהציע בעצמו חשיבה מבוססת-רצף: Henrickson (2021), בהתבסס על נתונים אמפיריים של תגובות קוראים, טען כי ספקטרום הנע ממחברות למחוללות מיטיב ללכוד את המציאות המדורגת של טקסט שנוצר באמצעות מחשב יותר מכל סיווג בינרי, היגיון הניתן להעברה בקלות לשאלות המוסדיות הסובבות כתיבה אקדמית.

6.2. הערות מסכמות

ההשלכות המעשיות והתיאורטיות של חקירה זו ניכרות. אם מוסדות אקדמיים יוסיפו להכריע בשאלות של מחברות ושל יושרה אקדמית באמצעות מסגרות שנבנו לעולם של כתבים אנושיים יחידים, הם מסתכנים הן באי-לכידות מושגית והן באי-צדק מעשי — בענישה של צורות שיתוף פעולה בין אדם לבינה מלאכותית שאינן נבדלות מבחינה תפקודית מצורות אחרות של סיוע אינטלקטואלי שהיו מקובלות זה מכבר, ובה בעת בכשל בהתמודדות עם סוגיות מהותיות יותר של סוכנות אפיסטמית, העומדות מלכתחילה בבסיסן של נורמות היושרה. תרומתו של מאמר זה אינה ביישוב המחלוקת, אלא במיפוי קווי השבר שלה בדיוק מספק כדי לאפשר תגובות מוסדיות ומחקריות פוריות יותר.

הגבול המכוון של עבודה זו הוא הגבלתה למקורות תיאורטיים ומושגיים; לא נאספו או נותחו נתונים אמפיריים על האופן שבו כותבים, קוראים או מוסדות חווים בפועל מחברות בתיווך בינה מלאכותית או מנהלים עליה משא ומתן. הגבלה זו מותירה את הסינתזה על כנה כתיאור תיאורטי, אך היא גם מסמנת את הנקודה שבה הטיעון מגיע לגבולו הטבעי. ההרחבה הדחופה ביותר של עבודה זו היא המעבר ממיפוי מושגי למחקר ממוקם ורגיש־הקשר — בחינה כיצד מודל הרצף המוסדר־בשקיפות עומד במבחן כאשר הוא נבחן מול הפרקטיקות החיות של כותבים אקדמיים הפועלים תחת אילוצים מוסדיים ממשיים, ולא מול העמדות התיאורטיות שאותם מוסדות טרם ניסחו במלואן.

- Adema, J. (2021). Living Books. *The MIT Press eBooks*.
<https://doi.org/10.7551/mitpress/11297.001.0001>
- Bajohr, H. (2024). Writing at a Distance: Notes on Authorship and Artificial Intelligence. *German Studies Review*, 47(2), 315–337. <https://doi.org/10.1353/gsr.2024.a927862>
- Barthes, R. (2017). The Death of the Author. *The Continental Aesthetics Reader*.
<https://doi.org/10.4324/9781351226387-35>
- Behzadi, L., Hämeen-Anttila, J., Ghersetti, A., Gutas, D., & Görke, A. (2015). Concepts of authorship in pre-modern Arabic texts. *Bamberger Orientstudien*.
<https://doi.org/10.20378/irb-40118>
- Birkstedt, T., Minkinen, M., Tandon, A., & Mäntymäki, M. (2023). AI governance: themes, knowledge gaps and future agendas. *Internet Research*, 33(7), 133–167.
<https://doi.org/10.1108/intr-01-2022-0042>
- Fathallah, J. M. (2017). Fanfiction and the Author. *Amsterdam University Press eBooks*.
<https://doi.org/10.1515/9789048529087>
- Fenwick, M., & Jurcys, P. (2023). Originality and the future of copyright in an age of generative AI. *Computer Law & Security Review*, 51, 105892.
<https://doi.org/10.1016/j.clsr.2023.105892>
- Foucault, M. (2019). What Is an Author? *Textual Strategies*.
<https://doi.org/10.7591/9781501743429-006>
- Henrickson, L. (2021). Towards a new sociology of the text: the hermeneutics of algorithmic authorship. In *Figshare*. <https://doi.org/10.26174/thesis.lboro.10596404.v1> [בדקו פרטים]
- Israel, M. J., & Amer, A. (2022). Rethinking data infrastructure and its ethical implications in the face of automated digital content generation. *AI and Ethics*, 3(2), 427–439.
<https://doi.org/10.1007/s43681-022-00169-1>
- Knöchelmann, M. (2023). Authorship and Publishing in the Humanities. In *Cambridge University Press eBooks*. Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/9781009223089>
- Rodrigues, T. V. (2025). Distant writing and the epistemology of authorship: On creativity, delegation, and plagiarism in the age of AI. *International Journal of Social Sciences and Humanities Invention*, 12(5), 8598–8613. <https://doi.org/10.18535/ijsshi/v12i05.04>

Zeilinger, M. (2021). Tactical entanglements: AI art, creative agency, and the limits of intellectual property. In *Social Science Open Access Repository (GESIS – Leibniz Institute for the Social Sciences)*. <https://doi.org/10.14619/1839> [בדקו פרטים]